

Каргіна Ольга Василівна,
старш. наук. співроб.
відділу наукового реферування,
інформаційної та редакційно-
видавничої роботи ДНСГБ
УААН
(м. Київ)

ГАЛУЗЕВА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДНСГБ УААН

Висвітлено галузеву інформаційно-аналітичну діяльність ДНСГБ УААН, зокрема забезпечення науковців, спеціалістів-практиків, а також студентів та викладачів аграрних вузів реферативною інформацією з питань ветеринарної медицини.

Освещается отраслевая информационно-аналитическая деятельность ГНСХБ УААН, а именно обеспечение ученых, специалистов-практиков, а также студентов и преподавателей аграрных вузов реферативной информацией по вопросам ветеринарной медицины.

The article deals with the branch information and analytical activity of State Scientific Agricultural Library UAAS, namely maintenance of scientists, experts, and also students and professors of agrarian high schools by the information on veterinary medicine.

Історія реферування не має документально зафіксованого початку. Пожежі та інші стихійні лиха і екстремальні ситуації не дають можливості історикам визначити, де і коли виникли перші зразки реферативної інформації. Відомо, що вже на початку другого тисячоліття до нашої ери в Месопотамії у своєрідних конвертах зберігалися глиняні таблиці з текстами, в яких подавалися деякі дані, за своєю функцією аналогічні анотаціям. У Західній Європі перші спеціалізовані реферативні журнали, які вийшли в другій половині 18 століття у Німеччині, були підготовлені для географів і хіміків.

Документи свідчать, що в Україні в період входження українських земель до Польщі (1920–1939 рр.) реферативна інформація референта Гочаровського допомагала розвитку ветеринарної служби на території Рівненського повіту.

Нині існує велика кількість інформаційних інституцій, які займаються випуском реферативних журналів за галузевим принципом. У світовому безмежному океані інформації ці видання відіграють важливу роль в організації праці вченого і спеціаліста-практика. Диференційована реферативна інформація сприяє такому поняттю, як інформаційна екологія, значно запобігаючи синдрому “інформаційної втоми”, і допомагає скоротити час пошуку необхідного матеріалу. На основі аналізу великого масиву галузевої реферативної інформації досягається продуктивне мислення, легше визначити динаміку розвитку конкретної науки, галузі в цілому, встановити взаємозв’язок історії з сучасністю, перспективні та стратегічні напрями, юридичну відповідність текстів, розвиток термінів і уніфікацію термінологічних понять стосовно предмета досліджень, галузі тощо.

Реферативні журнали, які мають повноцінний довідковий апарат, широкий спектр бібліографічних посилань, дають великі можливості для інформаційного пошуку, збору і відбору інформації, конкретних наукових досліджень, прийняття рішень та реалізації поетапних дій, вибору оптимальних методик для сучасності. Вони характеризують науковий доробок окремих наукових установ, інституцій і колективів, допомагають орієнтації в часі і оцінюють тенденції.

Державна наукова сільськогосподарська бібліотека УААН, яка підпорядкована Українській академії аграрних наук, починаючи з 1999 року видає щоквартально галузевий реферативний журнал “Агропромисловий комплекс України”. Це видання сьогодні серед аграріїв вже набуло популярності і займає чинне місце в потоці реферативної вітчизняної науково-технічної інформації. Журнал готують фахівці ДНСГБ УААН у плідній співпраці з консультантами — академіками УААН, за якими закріплені відповідні рубрики.

Як і інші, ми в складних умовах з недостатньою матеріально-технічною базою випускаємо це вітчизняне видання. Але велика любов до своєї справи, почуття патріотизму, розуміння необхідності розвитку нашої стратегічної аграрної

науки в Україні надають нам насаги долати труднощі і приступити до підготовки нових реферативних видань — носіїв більш вузької спеціалізації.

Метою роботи було підготувати галузевий реферативний журнал “Ветеринарна медицина” на замовлення Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України, який би забезпечив науковців, спеціалістів-практиків, студентів та викладачів профільних вузів новітньою інформацією в галузі вітчизняної ветеринарної медицини.

Підготовка галузевого українського реферативного журналу “Ветеринарна медицина” відбувалась у тісній співпраці з науковими консультантами — академіками УААН В.О. Бусолом та А.Й. Мазуркевичем. Використовували провідні спеціалізовані журнали, нові видання з фондів ДНСГБ УААН, а матеріал із них — за принципом відображення пріоритетних напрямів у галузі сучасної ветеринарної медицини, який викликає інтерес у науковців і спеціалістів-практиків.

Завдяки фінансовій і організаційній підтримці голови Департаменту ветмедицини П.І. Вербицького вийшло у світ 2 тис. примірників цього видання, які було розповсюджено серед науковців і практиків спеціалізованих НДІ, профільних вищих навчальних закладів, обласних та районних управлінь, лабораторій і лікарень ветеринарної медицини України.

Обсяг реферативного журналу становить 367 рефератів, в яких міститься інформація з наукових ветеринарних журналів і збірників, монографій, підручників і посібників, методичних рекомендацій, інструкцій та нормативних документів в основному за 2001–2004 рр. (готувався він у 2005 р.). Кожен запис у реферативному журналі містить бібліографічний опис документа, ключові слова з тексту першоджерела, текст реферату, а також шифр ДНСГБ УААН, за яким можна замовити первинний документ.

Кожен реферат має індекс універсальної десятикової класифікації, який систематизує інформаційний матеріал і відображає основні спеціалізовані поняття, якісні характеристики документа або властивості предмета з певного погляду.

Ключові слова як індикатори предметної інформаційної області уточнюють тему, класифікують матеріал, доповнюють реферат і краще, повніше розкривають

зміст першоджерела, а також слугують ключем в алфавітно-предметному покажчику для пошуку матеріалу в реферативному журналі.

Видання містить “Авторський” та “Алфавітно-предметний” покажчики. Враховуючи особливості екологічної та епізоотичної ситуації в Україні, в “Алфавітно-предметному покажчику” виділено регіони, області, країни світу (що відсутнє в РЖ АПК України). Для кращої орієнтації фахівцям у “Змісті”, навпроти основних рубрик, наведено УДК відповідно галузевих робочих таблиць класифікації з ветеринарної медицини. Видання також містить “Покажчик використаних періодичних і продовжуваних видань”.

Відібрані документи у реферативному журналі “Ветеринарна медицина” представлені у формі структурованих рефератів (вторинної згорнутої і стислої інформації) первинного документа, які мають строгу схему: мета дослідження, структура, методологічні аспекти, клінічна база, характеристика хворих тварин, види втручання, критерії оцінки, основні фактичні результати, висновки, якщо є, — рекомендації.

Матеріал у рефератах є узагальненого характеру та більш конкретного, розрахованого на споживача інформації, який би мав можливість застосувати її навіть при відсутності першоджерела, якщо не має змоги замовити його в ДНСГБ УААН. Це стосується як науковця, так і спеціаліста-практика в галузі ветеринарної медицини.

У рефератах висвітлено деякі історичні аспекти ветеринарії на Україні, питання діагностики, профілактики, прогнозів, етіології, епізоотології, факторів ризику окремих захворювань за видами тварин, птиці, бджіл і шовкопрядів, а також риб. Розглядаються дискусійні проблеми ветеринарної біотехнології, фармакології, імунології, токсикології, радіології тощо. Значне місце відведено ветеринарно-санітарній експертизі як складовій суспільної гігієни. Зокрема, показано ветсанекспертизу молочних і м'ясних, рибних і птахопродуктів, а також продукції бджільництва; сучасні методи лабораторного дослідження; санітарно-гігієнічні вимоги та нові підходи згідно з Міжнародною системою НАССР.

Інформація стосовно патології у с.-г. тварин систематизована згідно з галузевою таблицею УДК. Велика увага приділяється внутрішнім “незаразним” та найпоширенішим інфекційним хворобам великої рогатої худоби, овець, коней, свиней, кролів, птиці і риби. Викладено сучасне уявлення про спільні вірусні, бактеріальні, грибові, протозойні, трансмісивні хвороби с.-г. і диких тварин. Подано відомості щодо поширення губчастоподібної енцефалопатії ВРХ у країнах світу, епізоотологічного моніторингу різних хвороб в Україні.

Висновки. Спеціальний випуск РЖ “Ветеринарна медицина” вже має схвальні відгуки у споживачів інформації, тому ДНСГБ УААН планує підготувати наступний номер РЖ “Ветеринарна медицина і тваринництво України”.

У числі конкретних завдань інформатики цих спеціалізованих галузевих журналів вбачаються теоретичні і практичні аспекти:

- дослідження властивостей клінічних даних і закономірностей створення ветеринарної інформації на основі доказової ветеринарної медицини;
- вивчення клінічного мислення;
- аналіз інформаційних запитів у фахівців ветмедицини та галузі тваринництва;
- розвиток і вдосконалення систем класифікації, уніфікації термінології, підвищення ефективності інформаційного пошуку;
- сприяння розвитку в Україні періодичних видань з ветеринарної медицини і тваринництва;
- формування бази даних реферативної вітчизняної інформації з ветеринарії та тваринництва.

Список використаної літератури

1. *Ветеринарна служба Волинського воєводства: Період з 1920 по 1939 рр.* / Ситарчук В.М. // Наук. вісн. Львів. нац. акад. вет. медицини. — Л., 2005. — Т. 7, № 4, ч. 2. — С. 70–78.